

Nutidens Fordringer til Maltbyg og Betingelserne for det danske Bygs fordelagtige Afsetning i England.

Af Brygger, Captain Jacobsen.

Foredrag holdt i det kgl. Landhusholdningselskab d. 2den Febr. 1870.

Det Spørgsmaal, hvorpaa jeg onsker at henlede den ærede Forsamlings Opmærksomhed, angaaer Betingelserne for den fordelagtigste Afsetning af vort Byg i England. Det vil være almindelig bekjendt, hvor stor en Rolle denne Kornfort spiller blandt vore Udsørfelsartikler, ligesom ogsaa at det er til England vi udføre en overvejende Mængde deraf, og at Bygget sælges der med størst Fordel. Flere af d'Hrr. ville ogsaa vide, hvor højt man i England betaler Byg til Maltning og navnlig det saakaldte „fine Maltbyg“, der iaar i Reglen noteres 10 sh. pr. Quarter højere end almindeligt godt og vægtigt dansk Byg. Derimod er det maaste mindre bekjendt, at det ikke alene er det fortrinlige engelske og skotske Byg, der betales saameget højere end vort, men at det samme tildeels er Tilfældet med Byg fra andre Lande, navnlig fra flere Egne i Tyskland, og jeg skal derfor anføre et Exempel herpaa, hentet fra min egen Erfaring. I afvigte November Maaned kostede Saale Byg af 111—112 *H* hollandsk i Hamborg 9 Rdl. dansk pr. 200 *H*, til hvilken Pris der solgtes store Partier til England, medens godt dansk Byg af 114—115 *H*s Vægt, der fra

*) 1 shilling = 2 £ 10 $\frac{3}{4}$ β. 1 Quarter = 2 Edr. $\frac{1}{4}$ Stp.

vore Der afflibedes til England, kun betaltes med omtr. 6 Rd. pr. Td. Paa samme Tid kostede Oderbrüch Byg, som kun vejede 110—111 *R* holl., i Stettin 6 Rd. 2 *ƒ* 8 *ß* danſk pr. Td., og til denne Pris udførtes ligeledes store Partier af dette lette Byg til England til Maltning.

Denne betydelige Forskjel i Pris og det Fortrin, som i England gives selv meget let tydſk Byg fremfor vort sværere Byg, troer jeg har Krav paa vore Landbrugeres Opmærksomhed, og da dette Fænomen har sin Grund i de Fordringer, de engelske Bryggere stille til Maltbyg, troer jeg at burde meddele d'Hrv. de Oplysninger om denne Gjenstand, som jeg har havt Lejlighed til at erhverve ved Samtaler med nogle af de betydeligste Bryggere i England og Skotland, med hvem jeg paa en Rejse i dette Land i afvigte Sommer kom i Berøring.

Den første Oplysning, jeg modtog, var vistnok mere overraskende for mig end for dem, der bedre end jeg have kjendt Bygomsætningen i England, thi jeg erfarede først nu, at det danſke Byg er meget langt fra at være vel anſeet som Maltbyg, og, hvad der var endnu mere nedslaaende, jeg erfarede tillige, at de største og anſeeligste Bryggerier aldeles ikke ville bruge danſk Byg.

Paa mine Spørgsmaal om Grunden til denne Utilfredshed med vort Byg, fik jeg overalt næsten enslydende de samme Svar. Man indvendte for det første mod det danſke Byg, at det sædvanlig er mishandlet ved Tærskningen og Rørningen, saa at mange Korn ere brudte, og andre ere beſtadigede og affkallede paa Rimspidſen. Denne tidſte Fejl undgaaer saa let Opmærksomheden, at den, naar den opdages, især gjør et afftrækkende Indtryk, fordi man af Erfaring veed, at der findes langt flere af ſlige affkallede Korn i Prøven, end man bliver vaer. Det vil være let at indſee, at godt Maltbyg bør være fri for brudte og beſtadigede Korn, da diſſe dels ſlet ikke ſpire, dels kun gjøre det ſvagt og ufuldkomment, hvorved Maltet kommer til at indeholde en Del raat Korn, men dertil kommer, at de Korn, som ikke ſpire eller som ſygne under

Spiringen, bedærves ved at henligge i den fugtige Maltbunke i en mild Temperatur under hele Maltningprocessen og angribes af Muggenhed, der især under den meget langvarige engelske Maltning i omtr. 14 Dage kan gribe om sig i en saadan Grad, at Maltet bliver aldeles ubrugeligt til Tilvirkning af *Ol*, og fremfor Alt til det fine og delikate Pale Ale og til *Ol* til Export til de varme Lande. Grunden til at vort Byg meget almindelig lider af den her nævnte Fejl, hvilket jeg af lang Erfaring maa bekræfte, ligger maaste ofte i en mindre hensigtsmæssig Konstruktion og Benyttelse af Tærskemaskinerne, men dens egentlige Kilde maa dog søges i den overdrevne Betydning, som af vore Kjøbmænd tillægges Kornets Vægt pr. Tønde, hvorved de friste Landbrugere til at kørne Bygget altfor stærkt for at bringe det op til den højst mulige hollandske Vægt. Jeg maa derfor indtrængende gjøre opmærksom paa, at Bryggerne først og fremmest see paa, at Bygget ikke er kørt for stærkt, og at de i Sammenligning hermed tage mindre Hensyn til den hollandske Vægt, der jo ogsaa er af mindre Betydning, naar Kornet kjøbes efter Vægt istedetfor efter Maal. Jeg kan ogsaa forsikre, at den største Del af de Bygpartier, jeg har seet paa de engelske Bryggeriers Magaziner, var mer eller mindre pigget, ofte i en Grad, som vilde forbause d'Hrr., og at dette, langtfra at være en Disrecommandation i Bryggernes Øjne, snarere er en Anbefaling. Nogle Prøver af Byg og Malt fra engelske Malterier, som jeg her fremlægger, kunne give Dem en, om end kun svag Forestilling om denne Kjendsgjerning, ligesom De ogsaa deraf ville kunne see, at Byg ikke behøver at være meget vægtigt, for at finde Affatning som Maltbyg i England. Baade det tydske Byg fra Oberbrück og Mähren, der i Regelen kun vejer 110—111 *Å* hollandsk, og det endnu lettere Chili Byg søges med Begjærighed til Maltning, uagtet det ofte er saa pigget, at en Kjøbmand her næppe vilde gjøre et Bud derpaa, men den engelske Brygger dømmer anderledes, fordi disse Bygforter spire fuldstændig og give godt Malt. Ville vi altsaa skaffe

vort Byg Indgang i de engelske Bryggerier, maa vi fremfor alt undgaa at lørne det faa stærkt, at Skallen beffadiges, og det bedste Middel til at komme ud af denne beflagelige Bane, vil sikkert være at indføre Kjøb og Salg efter Bægt istedetfor efter Maal, hvorved Fristelsen til at opnaa den høje „hollandste“ Bægt for en stor Del vil bortfalde. Denne Fremgangsmaade, som man jo nu har begyndt at indføre hos os, maa jeg derfor paa det Varmeste anbefale.

En anden Fejl ved det danske Byg, som de engelske Bryggere klage over, er, at det meget hyppigt er tvemodent og derfor ikke spirer ens under Maltningen, hvilket giver et ufuldkommen, ja undertiden endog et slet Malt. Grunden til denne Mangel ligger vist nok især i vort mindre gunstige Foraarssklima med stærk Tørke i den Tid, da Bygget begynder at skyde op, hvorimod der vel næppe gives noget andet Middel, end at faae faa tidlig som mulig. Men tildeels har Tvemodenheden i vort Byg uidentivl ogsaa en Grund i Maaden, hvorpaa Saakornet hos os bringes i Jorden og navnlig i den sjældnere Anvendelse af Radsaaning, der i England bruges i meget stor Udstrækning. Herom kan jeg dog som Ikkefagkyndig kun udtale en Formodning.

Jeg kommer nu til Bryggernes Hovedanke mod det danske Byg i Almindelighed, nemlig at det ikke er melet i Bruddet, men „flintet“ eller glasagtigt. De engelske Bryggere lægge nemlig den største og afgjørende Bægt paa, at Bygget til Maltning er melet, hvilket er af særlig Bigtighed for dem paa Grund af den hele engelske Brygningsmethode, der atter staaer i nøje Forbindelse med de Fordringer, der gøres til det Øl, de producere, navnlig de lyse Æl-Sorter. De ere derhos, Ælle som Æen, af den Anskuelse, at den glasagtige Bestaffenhed af vort Byg hidrører fra et større Indhold af „Æggehvdestoffer“ eller af „kvælstofholdige Bestanddele“, og dersom denne Anskuelse er rigtig, vil det unægtelig være en meget væsentlig Fejl, isærdeleshed ved Byg, der skal anvendes til Ælforter, som skulle forsendes til Indien, Australien osv., og som i lang Tid

ville være udfatte for et varmt Klimas Indflydelse, thi dertil udfordres, at Ølet har en meget viinagtig Beseffenhed, og at det er saa frit som muligt for Kvælstof. Hvorvidt denne almindelig udbredte Overbevisning om Kvælstofholdigheden af vort glasagtige Byg er rigtig, anseer jeg for tvivlsomt, men dette kan kun afgjøres ved en nøjagtig kemisk Analyse, og det er i denne Henseende særdeles heldigt, at der nu paa Landbohøjskoleens kemiske Laboratorium foretages sammenlignende Analyser af dansk og engelsk Byg, hvorved dette Punkt vil blive fuldstændig oplyst og afgjort. Men selv om det skulde blive godtgjort, at Forestillingen om et Overmaal af Kvælstof i det glasagtige Byg er urigtig, ville de engelske Bryggere næppe opgive Fordringen paa melet Byg, fordi Erfaringen har lært dem, at denne Egenkab er bedst svarende til deres Maltnings- og Brygnings-Methode, og at den har en væsentlig Indflydelse paa den heldige Gang af samtlige Operationer og derved paa Ølets Kvalitet og Holdbarhed.

Det bør ved denne Lejlighed bemærkes, at Fordringerne til Byggets Beseffenhed vistnok nu ere strengere end tidligere, hvilket har sin naturlige Grund i, at Bryggerierne, navnlig Ale-Bryggerierne, der indtage den første Rang baade i Størrelse og Anseelse i England, nu have deres egne Malterier, hvor Bryggerne selv vaage over Maltningens Gang, medens det tidligere var det Sædvanlige, at Bryggerne købte deres Malt og saaledes ikke kunde være opmærksomme paa den Indflydelse, som Byggets forskellige Kvalitet havde paa deres Brygningsoperationer. Der er imidlertid endnu en hel Del Bryggerier, navnlig Porterbryggerier, som købe deres Malt fra særegne Malterier, og da Ejerne af disse næppe ere saa nøjeregnende, som Bryggerne selv, og vel endnu mindre forsaavidt de gjøre Malt til Brug i Brænderierne, er det nok muligt, at vort glasagtige Byg endnu kan finde nogen Af sætning som „Maltbyg“ til saadanne Malterier, men saa betale de det heller ikke med den høje Pris, som Bryggerne give for „fint Maltbyg“, d. e. melet Byg. Og naar man kjender den engelske Tænke-

maade, kan man med Sikkerhed forudfige, at den ugunstige Dom, som de største og anseeligste Bryggerier i England fælde over det danske Byg, mere og mere vil blive godkjendt og fulgt af alle de øvrige Bryggerier af nogen Betydning.

Det er derfor nødvendigt, at vi lægge Bind paa at producere melet Byg, derfom vi skulle haabe at opnaa den høje Pris, som Bryggerne give, og derfom vi overhovedet ville gjøre Regning paa at afsætte vort Byg til dem*).

Da jeg ikke er kyndig i Agerbruget, kan jeg ikke have nogen selvstændig Mening om den Fremgangsmaade, der maa følges, for at producere melet Byg, og jeg maa derfor indstrænke mig til at anføre de Anstuelser, som jeg derom har hørt udtale i England.

Først og fremmest kommer det vistnok an paa Bestaffenheden af den Kornsort, der anvendes til Udsæd, men Jordbunden har efter Englændernes Mening ogsaa en afgjørende Indflydelse paa den mere eller mindre meledede Bestaffenhed af Produktet, og de paaftaa, at Byg paa stærkt lerede Jorder altid bliver glasagtigt, hvorimod der til Produktionen af melet Byg udfordres en let og porøs, dybt muldet og kraftig Jord med Kalkunderlag, og som den bedste Egn i England til Dyrkning af Maltbyg roses især Norfolkshire, der netop har Jorder af nysnævnte Bestaffenhed. Det i England saa højt stattede Saale Byg, der sættes lige med det bedste engelske Maltbyg, dyrkes, efter hvad der er mig sagt, i en porøs og kraftig Jord, der er fortrinlig forberedet ved Dyrkning af Runkelroer.

Det er efter det Anførte sandsynligt, at der hos os, ligesom i England, vil være visse Landstrækninger, der fortrinnsvis ville egne sig til Produktion af melet Byg, og at der vil være andre Steder, hvor Bygget altid vil blive glasagtigt, om der

*) Som Prøver paa Maltbyg af den Kvalitet, Bryggerne forlange, fremlægger jeg, foruden det tidligere omtalte Saale Byg, endvidere Prøver af Norfolk, Suffolk og Skottisk Byg, blandt hvilke sidstnævnte især maa betragtes som et Mønster paa bedste Maltbyg.

end anvendes melet Bgg til Udsæd, men da Fordelen ved at producere melet Bgg er saa overordenlig stor, vil der dog være Opfordring til at gjøre Forsøg i denne Retning overalt, hvor der haves Jorder af den ovennævnte Bestaffenhed. Nogle Prøver af Chevalierbgg, som jeg nylig har modtaget fra Egne her paa Zerne, der ikke henregnes til de for Maltbgg særlig ffikkede, have været saa meledede, at de sikkert ikke ville blive vragede af Bryggerne i England, og disse Exempler, der vistnok ikke ere enestaaende, synes saaledes at godtgjøre, at der dog gives flere Steder her i Landet, hvor der kan avles melet Bgg. Den ene Prøve var fra en Gaard paa Fyen, hvor dette Bgg, der oprindelig var kommet fra Lerchenborg, havde været dyrket i 5—6 Aar uden at tabe den meledede Bestaffenhed.

Ogsaa de Klimatiske Forhold synes at udøve en væsentlig Indflydelse paa Bgggets Egenstaber. Jeg kan i den Henseende anføre, at Malteribestyreren i det største Bryggeri i England bemærkede, at Bggget i det Hele ikke var saa melet og ikke gav saa godt Malt i dette Aar som iffor, hvilket viste sig derved, at Sukkerdannelsen under Brygningen iaar blev mindre fuldstændig, og han tilskrev denne Ufuldkommenhed den Omstændighed, at Vejrliget paa den Tid, Bggget modnedes i sidste Sommer, ikke var varmt nok. Vi kunne vel ikke forandre vort Klima, som desværre ikke er det heldigste i Høstens Tid, men jeg antager dog, at Landmanden ved at faae tidligt, og ved at vælge de Jorder, der have den gunstigste Beliggenhed og en varm Undergrund, kan bidrage til, at Kornet modnes saa tidlig som muligt, medens Solvarmen har sin fulde Kraft, hvilket efter det Anførte synes at have Betydning for Bgggets Udvikling.

Det er Englændernes Mening, at vi sædvanlig høste vort Bgg for tidlig, før det er fuldkommen modnet, og at dette bidrager noget til vort Bggs glasagtige Egenstaber. Heri troer jeg, at de have Ret. Ogsaa i denne Henseende troer jeg, at en Bilsfarelse hos vore Kjøbmænd udøver en skadelig Indflydelse paa Bggproduktionen. De gjøre nemlig ikke behørig Forskjel

paa den lyse, gule Farve, der med Rette er en Anbefaling for Bygget, og paa den blege, hvidlige Farve med en halvgjennemfigtig Skal, som Bygget faaer ved at høstes meget tidlig. Nu have en Mængde Sagttagelser, som jeg i de sidste Aar har anstillet, viist, at Korn af sidstnævnte Udseende altid ere glasagtige, medens de mere fuldmodne Korn i samme Prøve, hvis det overhovedet er Maltbyg, ere saa melede, som Bygget hos os i Neglen kan findes at være, og for at d'Hrr. selv kunne overbevise dem herom, fremlægger jeg en Prøve af stotst Byg af 1869, der langt fra er saa melet, som det udmærkede Mønster paa melet Byg af 1868 fra samme Egn, jeg nylig foreviste, hvorfor jeg troer, at Bygget fra 1869 er høstet for tidlig og derfor ikke er tilstrækkelig modent. Forskjellen i de enkelte Kornes Modenhedsgrad er ikke stor, og det er derfor noget vanskeligt at finde bestemte Modsætninger, men jeg har efter Udseendet udsøgt en Portion med den mest uigjennemfigtige Skal og en anden med halvgjennemfigtig Skal. Naar De nu med en skarp Kniv overstjære de Første, ville De finde dem nogenlunde melede, hvorimod De ville finde, at de Sidste alle ere glasagtige. For imidlertid at komme til sikker Kundskab om, hvorvidt den Anskuelse er rigtig, at den melede Bestaffenhed i Kornet udvikles i de Dage, da Kornet modnes, tillader jeg mig at opfordre d'Hrr. Landbrugere til nøje at iagttage Byggets Udvikling i den sidste Tid før Høsten, og jeg maa tillige ansee det for særdeles ønskeligt, dersom der til den Tid kunde blive foretaget sammenlignende Analyser af Byg paa forskellige Udviklingsstrin, naturligvis fra samme Ager og fra et Landbrug, hvor der dyrkes Byg af melet Bestaffenhed, for at man kunde faa paalidelige Oplysninger om de Forandringer, der foregaa under Kornets Modning, ikke alene i de kemiske Bestanddeles Mængdeforhold, men ogsaa i den organiske Forbindelse af Melstoffet med Æggehvidthofferne og Cellestofferne.

Til Slutning skal jeg tilføje, at dersom d'Hrr. maatte ønske at gjøre Forsøg med Udsæd af engelsk Byg eller Saale-Byg, vil det være mig en Fornøjelse at forskaffe Dem saadant

Byg, naar jeg itide faaer Underretning om, hvormeget De ønske. Dgfaa vil jeg gjerne affjøre Dem det deraf avlede Byg, selv om dette skulde blive mindre vægtigt end vore Kjøbmænd forlange, forudsat at Bygget kun er sundt, fuldmodent og — ikke kornet for stærkt men noget pigget.

Efter at ovenstaaende Foredrag var holdt, oplæstes nedestaaende Skrivelse, som Etatsraad Tesdorpf, der var forhindret i personlig at være tilstede, havde fremsendt angaaende det foreliggende Spørgsmaal.

Spørgsmaalet om Nutidens Fordringer til Maltbyg og om Betingelserne for det danske Bygs fordelagtige Affætning i England, er for danske Jordbrugere vistnok et af de interessanteste, der kunne stilles paa Dagsordenen, og vi maa være Kaptain Jacobsen saare taknemmelig for, at han har foranlediget Spørgsmaalet diskuteret.

Byg er jo vor langt overvejende største Exportartikel. I Aarenes Gjennemsnit udgjør Værdien af det af os exporterede Byg vel omtrent den dobbelte Sum af Værdien af nogen anden af vore Exportartikler. Af mangfoldige Grunde ere vi heldig stillede med Hensyn til vor betydelige Bygproduktion, og vi ville sandsynligvis foreløbig vedblive at være det, saafremt vi stænke denne Kornart den Opmærksomhed og den Omhu, som den unægtelig kræver, for at kunne konkurrere med de bedste engelske, skotske og udenlandske Bygsorter.

Kaptain Jacobsen, der selv er en saa betydelig og infigtsfuld Bygger, vil langt bedre end jeg være istand til at meddele, hvilke Egenstaber der udfordres, for at Bygget kan betragtes som bedst tjenligt til Malt. Da jeg desværre ikke selv vil kunne være tilstede, skal jeg indskrænke mig til som Jordbruger at udtale, hvorledes jeg formener, at vi gjøre rigtigt i at behandle vor Bygavl baade i den ene og i den anden Retning, særlig med det Maal for Øje at sikke det den fordelagtigste Affætning i England.

For at avle baade givtigt, hjærnefuldt og smukt Byg er det nødvendigt, at Jorderne alt om Efteraaret blive fuldstændig forberedte for Sæden. Hvorledes denne Forberedelse eller Behandling skal iværksættes, er jo afhængig af de lokale Forhold. Paa mine Jorder troer jeg, at vi sikkest naa Maalet ved at vende Stubben meget omhyggelig i en Dybde af mindst 8 Tommer og i en Brede af 4—5 Tommer saa tidlig efter Høsten og i en saa tør Tilstand som mulig. Jorden kommer derved til at ligge saa aaben, at den er vel modtagelig for Luftens og Frostens Paavirkning og vel stikket til at drage den mest mulige Nytte af Efteraarets og Vinterens Nedslag, imedens Foraarets tørrende Luftning vil gjøre den saaledes behandlede Jord tidlig tjenlig til at tage imod Sæden, tidligere end den, som vi have givet 2 Plojninger om Efteraaret, hvorved Jorden efter vor Formening, paa Grund af den stærkere Findelning falder for meget sammen.

Den saaledes behandlede Jord bør vi give et saadant Tilskud af Gjødning, at Bygget kan vedblive at udvikle sig endog under de mindre heldige Stadier, hvilke saa godt som altid indtræde i kortere eller længere Tid under dets Væxt, thi kun derved ville vi kunne vente paa normal almindelig Jord, hvor Forholdene ikke ganske særlig begunstige Bygavlen, at kunne frembringe det man kalder fuldudviklede, buttede Korn; kun hvor Jorden er fuld kraftig, ville vi kunne vente en Bygavl, med hvilken den engelske Brygger vil erklære sig vel tilfreds. Vi kunne efter mine Erfaringer slet ikke saa Jorderne for kraftige til Byg, forudsat at de øvrige Betingelser ere tilstede. Vi avlede i 1866 paa Gaarden Frisenfeldt en Bygafgrøde, som vi maatte pille af med Been; Bygget gav 22 Fold, vejede 115—116 *H* og var saa smukt, at vi bragte det ud i næsten 9 Rd. Sidste Aar havde vi paa Gaarden Kringelborg næsten 7 svingende Læs Byg pr. Td. Land, og uagtet det er voxet paa Jord, hvis naturlige Bestaendighed er daarlig, er Kornet dog saa smukt, at vi udbringe det til de allerhøjeste Priser. Bygget følger i Almindelighed i Danmark paa en god

Afgrøde af Vintersæd; denne levner i Almindelighed for liden Kraft i Jorden for at Bygget kan komme til fortrinlig Udvikling. Den Gjødning, vi anvende til Bygget, bestaaer i 400 Pbd. Kunstgjødning, 300 Pbd. sur fosforsur Kalk, 50 Pbd. Peru Guano og 50 Pbd. Chili Salpeter pr. Td. Land.

Vi skulle for det tredie saae Bygget om Foraaret saae tidlig, Jorderne ere tjenlige. En lang Række af Erfaringer, har sagt mig, at vi vanskeligen kunne saae Bygget for tidlig i bekvem og kraftig Jord, og at Bygget da saae godt som altid heldig modstaaer selv det mest ublide Vejrligs skadelige Indflydelse, og det vil altid modne til en ganske anden Afgrøde end det sent saae. De sidste Dage i Marts Maaned er efter min Overbevisning den heldigste Saetid paa vore Døer.

Den før omtalte Mark paa Frisensfeldt var saaget overordentlig tidlig i Aaret 1866. I Aaret 1867 forhindrede først Frostene og senere meget Nedslag os i at saae tidlig, men Følgen var ogsaa, at Englænderne i det Aar kasserede vort Byg som Maltvare. I Aaret 1868 kunde vi atter saae tidlig, og denne heldige Sædetid i Forening med heldige Vejrforhold for en smuk Udvikling af Kvaliteten skaffede os for et stort Parti af Durupgaard's Byg 49 sh. 6 d. pr. Quarter, imedens der samtidig unægtelig blev betalt 55 sh. pr. Quarter for buttet Saale-Chevalier Byg. At vi i Aaret 1869 under de ugunstige Vejrforhold i Maj og Juni Maaned alligevel have produceret meget godt Maltbyg, skyldes vi hovedsageligen, at vi kunde saae saa tidlig, og dernæst at Juli Maaned var gunstig med dens Tørring og Varme.

Vi skulle dernæst saae tyndt og vistnok helst, naar vi forøvrigt kunne magte det, radsaae; thi vi give derved Planten en saadan Plads for dens Udvikling, som den ikke kan opnaa under andre Forhold, navnlig ved Bredsaaning. Da det imidlertid vil vare længe, inden Radsaaning bliver almindelig hos os, skulle vi beslutte os paa at bredsaae saa omhyggelig som mulig; men Sædefornet, der iøvrigt maa være det bedste, vi kunne tilvejebringe, maa desuden saaes tyndt. Jo tidligere vi saae, desto mere vil Planten brede sig, og desto

sikkere kunne vi i Almindelighed være paa, at saa godt som de fleste Korn spire. Af bedste Sæd, faaet tidlig i en bekvem Jordbund, vil 5 Skjæpper Byg pr. Tønde Land være tilstrækkelig. En saadan tynd Sæd vil altid afgive et sundere udviklet Korn, end hvor Planterne staa saa tæt, at de pine hverandre.

Med Hensyn til Byggets Mejning, da følger jeg den Grundsætning, at vi begynde saa tidlig, at vi kunne ende dette Arbejde, inden Sæden er overmoden. Jeg er af den Mening, at mange Aars Erfaring har lært os, at vi skulle hellere begynde for tidlig end for sildig. Endnu i Aar mene vi at have gjort denne Erfaring; imedens vi mejede Bygget paa Durupgaard paa en Tid, hvor Arene paa en Del Sidesud var temmelig grønne, maatte vi af Mangel paa Arbejdskraft lade Bygget paa Friesensfeldt, paa denne Gaards bedste Mark, blive meget rigelig modent. Bygget var faaet samtidig begge Steder; begge Marker vare drainede og i Kraft. Durupgaards Byg var forholdsvis smukt, indeholdt saa godt som ingen Smaasæd og folgtes i et større Parti i Midten af Decbr. i Hull til 39. 6; Friesensfeldts var mørkt og folgtes samtidig til 37. 6. Begge Marker bleve hjergede samtidig. Jeg kunde anføre en hel Række af lignende Erfaringer, der for mig ere flaaende.

Med Hensyn til Sædens Behandling efter Mejningen, da følger vi jo i Almindelighed Dens Skik, at stille Bygget op i Rækker, hvilket næppe kan kaldes heldigt, thi i ugunstigt Vejr lider den udvendige Sæd betydelig mere end den indvendige, især i Farven. Jeg skulde foretrække at stille Sæden ud strax efter Opbindningen, der jo i Almindelighed følger efter Mejningen, i 2 og 2 Røg over Kryds, lade Bygget saaledes staa i et Par Dage, og dernæst sætte det i de bekendte bornholmste Stakke, hvori, naar disse ere godt satte, det i alle Henseender kan betragtes som at være hjerget. Det Arbejde er langt lettere overkommeligt, end man skulde tro, og vilde bestemt betydelig bidrage til, især i en fugtig Høst, at forbedre Kvaliteten af vort Byg. I Aaret 1866 havde England uheldigt Vejr under Høsten, og uagtet Høsten i det Aar var

stor sammesteds, betaltes vort gode Byg dog med 45—46 sh. pr. Quarter, hvilket ikkun viser os, hvorledes vi bør anstrenge os for at bringe de bedste Sorter paa Markedet, thi den store Maltafgift i England gjør, at 5—6 sh. mere pr. Quar. er for dem en mindre Gjenstand.

Vi bør dernæst fortære vort Byg i Markerne. Hidtil have hovedsageligen kun enkelte Kjøbmænd havt det rette Dje for at bedømme Byggets Værdi som Maltvare, det maa imidlertid afgjort kunne betragtes ogsaa for at være Landmandens Opgave at kunne rigtig bedømme, hvad der produceres af ham. En liden Øvelse i saa Henseende vil hurtigen, naar Øvelsen forenes med den tilbørlige Energi, sætte ham i Stand til alt i Marken at kunne sige, hvor de bedre og hvor de mindre gode Partier findes; han vil saaledes især strax vide, at alle Mosepletter indeholde det svange og mørke Byg; efter Moserne følge de moseagtige Drag; ogsaa i dem vil Kvaliteten i Almindeligheden staa tilbage, og Landmanden vil meget betydelig kunne bidrage til at forhøje Værdien af det Byg, han salbyder, ved at kjøre det mindre gode Byg ind for sig og dernæst samle det bedste Byg særlig. Vi havde saaledes i Aar paa Durupgaard en Mark paa 123 Tønder Land indeholdende en Mængde større og mindre Moser. Med 2 Hold toge vi samtlige Moser ud først og lod alt Bygget paa den faste Jord blive staaende. Mine Forvaltere vedblive at rose Kvaliteten, og i et Brev, jeg modtager fra dem idag, sige de mig, at vi ville kunde stibe et betydeligt Parti til 119 Pd. Forøvrigt fortærede vi paa samtlige Gaardes Marker.

Bygget er den Sædeart, som vi tidligst skulle bringe paa Markedet, da Maltetiden er begrænset. Vi tørffe det derfor gjerne i Vinterens Løb og ville ved denne værdifulde Sæd snart bringe i Erfaring, at en god tætt Lade er at foretrække for Sædens Opbevaring i Stak, især naar Kornet skal stibes strax. Jeg troer, at vi i dette Tilfælde kunne være vel tjente med Laderum, om vi end skulle svare den fulde Rente

af Bygningen, thi Maltvarer bør fremfor Alt være fuldkommen sunde og frie for enhverformhelt Rugt.

Endelig bør vi vistnok en Gang imellem stifte med Sædekorn, til hvilket jeg troer at turde anbefale stotff Chevalier Byg, som det for vore Forhold mest passende. Dette erfarede jeg ogsaa for nylig under mit Besøg i Hull, hvor Hr. Brødner sagde mig, at han havde haft gjentagende Lejlighed til at erfare, hvor heldig en Afbenyttelse af stotff Sædebyg en Gang imellem havde indvirket paa Produktet.

Dette er omtrent hvad jeg veed at sige angaaende dette Spørgsmaal; under Diskussionen vilde jeg vistnok kunne supplere disse Meddelelser noget, kun det vil jeg tillade mig at tilføje, at de Industridrivende som oftest bebrejdede Landmanden Mangel paa Intelligents og altfor stærk Vedhængen ved gammel Slendrian, de sige os, at Jorden er det bedste industrielle Materiale, der er til. Jeg troer nu nok, at vi kunne svare, at de Herrer ikke tilstrækkelig tage med i Beregning, i hvilken Grad vi ere afhængige af Vejrets Indflydelse, men paa den anden Side kunne vi næppe paastaar, at Vebrejdelser er ganske ubesøjet. I dette Tilfælde gjælder det saaledes vistnok om at anvende en klog Fabrikants Energi, thi en Forbedring af vore Varer, om den end skal kjøbes med noget forøget Udlæg og Anvendelse af Arbejde, vil lønne sig rigeligen.

I den til de foranstaaende Meddelelser knyttede Diskussion hittede:

Profesor Jørgensen: Byggets rette Høstid har været et stærkt drøftet Spørgsmaal siden Etatsraad Puggaard ved Landmandsmødet sidste Sommer hævdede, at vi vare tilbøjelige til at høste vort Byg for tidlig. Den ærede Indleder fremhævdede, at ogsaa Englænderne almindelig mene i denne Omstændighed at see en af Grundene til at vort Byg ikke egner sig til Maltbyg. Som vi af Etatsraad Tessdorpf have hørt, tilraader netop han en tidlig Høstning, og det samme er Tilfældet med en stor Del af vore andre dygtigste Landmænd. Hvilken af disse Anskuelser, der er den rigtige, vil først senere Forsøg og

Sagttagelser kunne godt gjøres. At derimod den Jord, som vi her i Landet kalde stærk og bindende, godt kan producere smukt Byg, see vi af det smukke Byg, som Gjedsergaard's Jorber og andre af Falsters mest bindende Jorber levere; men ganske vist ville Englænderne ej heller kalde den Jord stærk, men snarere let. Med Hensyn til Saale Bygget, da avles det jo som bekendt i de Egne, hvor der dyrkes Sukkerroer. Det dyrkes efter Roerne, altsaa i en vel gjødet, vel behandlet og tilmed ensartet Jord, altsaa under saa heldige Omstændigheder som muligt for en god og ensartet Afgrøde. De klimatiske Forhold have vist mindre at sige, skjøndt de vel ikke aldeles ere uden Betydning, men baade Skotland med sit fugtige og Mähren og Saaleegnen med deres udprægede Fjellands Klima producere godt Byg, og det synes derfor rimeligt, at ogsaa vi ligesaagodt kunne avle godt Maltbyg. Sorteringen har vistnok meget at sige, ligesom i det Hele taget Jordens rigtige Behandling og Kultivering er af stor Betydning. En god Saasæd er af største Vigtighed.

Rapt. Jacobsen: Hvad jeg her i Aften har meddelt, er jo væsentlig kun et Referat fra de engelske Bryggerier. Det er ikke alene de engelske Bryggeres, men ogsaa flere engelske Landmænds Mening, at de svære Jorber vel kunne give et godt Formalingsbyg, men ikke det bedste Maltbyg; hvorimod dette avles paa den lettere, porøse og findelte Jord. Jeg beklager meget, at Etatsr. Tesdorpf ikke er tilstede, da jeg gjerne ønskede nogle nærmere Udtalelser af ham, nemlig om den for skjellige Modningstid, og om ikke Pris=Forstjellen mellem det tidlige og det sildige høstede Byg muligvis hidrørte fra, at dette havde lidt mere af ugunstigt Høstvejr end hint. Dernæst ønskede jeg ogsaa gjerne at have faaet noget at vide om Vægten paa begge Slags Byg, og om det var solgt til Bryggerier eller til Brænderier og Formaling. Der er nemlig Bryggerier ved London (Porterbryggerierne), hvor man kan faa glasfæst Byg godt betalt, fordi de ikke selv have Malterier, og derfor ikke gjøre saa store Forbringinger som de store Alebryggerier til Maltet.

Godsejer Hvidt, Frihedslund: Med Hensyn til den tidlige og sildige Høstning, da kan der vel være Talsmænd for dem begge. Efter Etatsr. Puggaards Mening skal Bygget være lysegult, men ikke lysegraat, som det bliver, naar det høstes for tidlig. Det lysegraa Byg giver maasse nok det vægtigste Byg, og da den hollandske Vægt endnu er meget almindelig her i Landet som Kvalitetsprøve, er det til stor Skade for os bleven almindeligt, at vi høste Bygget for tidlig. Det tidlige høstede Byg er ogsaa langt lettere til at springe i Spidserne ved Tærstningen og Kørningen end det senere høstede, da Skallen er tyndere

paa hint end paa dette, og det viste sig ogsaa i Aaret 1868, da der var Mange som frygtede for, at Sæden skulde blive skoldet ved den hurtige Modning, og som derfor høstede den altfor tidlig, thi den blev da netop meget tilbøjelig til at brække af i Spidserne. Etatsr. Puggaard har for 10—12 Aar siden gjort mig opmærksom paa dette Forhold, og jeg har ogsaa altid fundet det at slaa mere eller mindre til. Jeg beklager ogsaa, at Etatsr. Tesdorpf ikke er her tilstede i Aften, saa vi kunne faa noget nærmere at vide om den Modenhedsgrad, ved hvilken Mejsningen foregaaer hos ham; thi jeg kan næppe tro, at han høster for tidlig. Sortering af Sæden i Marken ved Indhøstningen er noget, som jeg meget vil anbefale baade for Byg og anden Sæd. Ligeledes er en Sortering af Saafæd af megen Betythed. Jeg har selv i flere Aar brugt at sortere min Sæd paa Marken ved Høstningen og ladet de lavere liggende Steder staa længere, og jeg har altid fundet, at det betalte sig, da jeg der- ved har faaet mere ensartet Sæd. I et Aar, som det sidste, kunde en saadan Sortering stærkt behøves. At Jordens Behandling ogsaa kommer meget i Betragtning er udenfor al Tvivl, og jo mere velbehandlet og kraftig gjødet Jorden er, desto bedre Maltbyg faa vi. Det bedste Maltbyg her i Landet, faaes ofte fra de lerede Jorder, og Etatsr. Puggaard har meddelt, at det bedste Byg, han faaer, og som han kan betale højest, kommer fra Falster (navnlig fra Etatsr. Tesdorps Gaarde), fra det vestlige Folland (især Natstovegnen) og fra Kallundborgegnen; paa alle 3 Steder ere Jorderne lerede og stærke, og for Kallundborg- egnens Vedkommende ere de desuden temmelig kalkholdige, ligesom Stranden jo ogsaa er i Nærheden, hvilket maaske ogsaa kan have sin Indflydelse. Det Verchenborgske Byg er jo meget be- kjendt og søgt som Saabg. For et Par Aar siden indførtes der til Egnen en ny Sort, men den blev snart igjen fortrængt af den gamle, og derfor troer jeg, at det er urigtigt at veksle med Saafæd, naar man har en Sort, man kan være tjent med. Selv har jeg med bedst Fordel vedblivende dyrket en og samme Slags Byg, nemlig en Chevalierbyg, som jeg 1847 fik fra Holsten.

Professoren Jørgensen: En Vexlen med Saafæd kan vel nok til sine Tider være nødvendig, men paa mange Steder behøves den ikke, hvilket baade Bygget fra Kallundborgegnen og Havren fra Grenaaegnen viser. Hvor man seer, at Jorden og Saafæden kan blive ved at passe til hinanden, der er det urigtigt at veksle. Jeg skal derimod gjøre opmærksom paa den store Rigeblighed ved Tærskningen, Kørningen og Mensningen, der endnu, trods Fremstridene, finder Sted her tillands. Bore

Lærfe- og Rensmaskiner lade vist endnu meget tilbage at ønske. En stærk Rørning for at opnaa 1 Pd. højere Vægt betaler sig vist daarlig.

Gudssejer Hvidt: Rørningen bliver ganske vist ikke foretaget med den Omhu, som den burde. Det er, som jeg før henpegede til, den glasfede Byg, der lettest springer i Spidserne, hvilket var Tilfældet med en stor Del af den, der høstedes i min Egn 1868. Det lykkedes mig dengang at høste i rette Tid, saa jeg fit, paa en enkelt Undtagelse nær, intet glasfede Byg.

Statsr. Carøe: For tidlig Høstning giver efter min Mening mindre godt Malt. 1868 blev næsten alt Byg høstet for tidlig, og derfor blev det daarligt Maltbyg. Sidste Aar tvang Bejrsforholdene Landmændene til at lade Bygget staa længere, og det viser sig nu ogsaa, at det bedre egner sig til Malt. En Broder til mig, der er bosat ved Liverpool, har meddelt mig, at de engelske Landmænd studse, naar man anfører for dem, at der herhjemme saa ofte tilraades en tidlig Høstning, thi de vide, at de saa en meget lavere Pris for saadant Byg end for det, der er høstet fuldmødent. Det er værd at lægge Mærke til, at Landmændene ønske fuldmødent Byg til Saafæd, men Malt skal omtrent gjenemgaa den samme Gjæringsproces som Sædefornet. Jeg tror det bedste Maltbyg faaes fra det vel modne, men dog ikke overmodne Byg; Statsr. Tesdorpf høster vist heller ikke sit Byg, før det er vel modnet.

Professor Jørgensen: Jeg skal blot kortelig henvise til nogle Spiringsforsøg ved Landbohøjskolen med Sæd, der er høstet ved forskjellig Modenhedsgrad. Den fuldkomne modne Sæd spirer aldrig saa godt som den, der er høstet nogle Dage før.

Kapt. Jacobsen: Det maa være Landmændenes egen Sag, paa hvad Maade de ville frembringe Maltbyg, men jeg vil endnu engang tillade mig at lægge dem paa Sinde, at naar Bygget er melet, betales det højere til Maltbyg, end naar det er glasfede, og at de engelske Bryggere saavel som jeg tro, at det tidlige høstede Byg giver Glasbyg. Byggets Vægt har mindre Betydning, naar det skal bruges til Maltbyg.

Kand. Segelcke: Da den kemiske Side af Sagen, der berøres af Indlederen, endnu ikke har været videre omtalt, vil jeg henvise til de af Lawes og Gilbert paa Rothamstead anstillede Undersøgelser. Det har nemlig der viist sig, at Byg høstet paa forskjellig gjødet Jord og paa Jord uden Gjødning var højt forskjellig i Sammensætning. Jo ringere Bygget var, desto ringere var Mængden af kvælstofholdige

Stoffer. Aargangen havde ligeledes viist stor Indflydelse paa Sammensætningen; naar der var stor Bladsfyld, og der blev meget tilfyldt, var Kvælstofmængden ringere. Var Sommeren saaledes, at Modningen fremstjndedes, sank ligeledes Kvælstofmængden. Klimaet har næppe nogen afgjørende Betydning, men det kommer an paa at være fremmelig med sit Arbejde, som Skotterne ere, saa Værten kan foregaa normalt, hvorved Modningen vil indtræde under saadanne Forhold, at Modningsprocessen ved Solens Medvirkning kan foregaa paa rette Maade, og Kornets Sammensætning blive mest fyldestgjørende.

Statsraad Tesdorpf har end yderligere meddelt os følgende angaaende det ovenstaaende Spørgsmaal:

Tidskriftets Redaktion har velvilligen meddelt mig foranstaaende Forhandling i Landhusholdningssekskabet i afvigte Vinter, angaaende Spørgsmaalet om Maltbyg, og jeg behøver næppe her at yttre, at jeg har læst det saare værdifulde Indlæg af Hr. Kaptain Jacobsen med megen Interesse. Det fejler ikke, at det stærkt vil opfordre den danske Landmand til omhyggelig at lægge sig efter Produktionen af Maltbyg. For mit Vedkommende kan jeg ikke andet end fastholde de af mig ved hint Møde skriftlig udtalte Anskuelser. Der stilles, naar der er Tale om at producere Maltbyg, en hel Række Fordringer, over hvilke det ej kan siges, at Landmanden er Herre; jeg har forteligen berørt, paa hvilken Maade vi efter vor Formening tro at arbejde hen til Produktionen af det værdifuldeste Byg, og jeg kan kun gjentage, at Jordbundens naturlige Bestaafenhed altid vil spille en meget betydelig Rolle. Hr. Jacobsen siger os, at Englænderne forlange for Maltbyg en let og porøs, dybt muldet Jord. Der er intet Spørgsmaal om, at Maltbygget trives bedst i en saadan Jord, thi Norfolk's Jorder ere for en stor Del af denne Slags, saavel som ogsaa Jorderne i Saaleegnen (Oderbrück kjender jeg ikke), men Jorderne i East-Lothian i Skotland, hvor det bedste skotske Maltbyg vozer, ere

ikke lette, og det staaer jo ikke i Landmandens Magt, naar hans Jorder af Naturen ere stærke, at forandre dem til lette. Derimod kunne vi bringe de fleste Jorder til at blive porøse, dybt muldede og kraftige, hvor de ikke ere det af Naturen, især paa Jerne, og hvor forøvrigt stærk Jord er kommen i Besiddelse af disse Egenstaber, vil et for Maltning ret ordentligt Byg kunne tilvejebringes, og vi ville kunne konkurrere med en Del af de Egne, der producere Maltbyg for det engelske Marked, f. Ex. med Skotland, hvor Landmændene hellerikke med Hensyn til Solen ere gunstigere stillede end vi. Derimod ville vi under normale Forhold aldrig kunne konkurrere med Norfolk eller med Saaleegnen, hvor Jorden, ved Siden af at være letagtig, er kraftig og dybt muldet. Jeg er i Besiddelse af en Havstof, hvor Jorden er bragt i Kraft ved betydelige Dffre; paa denne Jord producere vi som oftest vort fineste Byg og altid det mest melede. Gjennemgaaende melet Byg avles efter min Mening kun paa letagtig Jord. At Høsttiden skulde have en væsentlig Indflydelse paa denne Egenstab hos Bygget er ikke overensstemmende med mine Jagttagelser, og jeg troer at kunne anføre temmelig flaaende Beviser paa det Modsatte. Dette Spørgsmaal vil imidlertid sikkert blive omhyggelig drøftet, og vi ville være saare taknemmelige for enhver Belæring desangaaende. Kun vil jeg med Hensyn til Høsttiden endnu bemærke, at jeg ej kan øjne, hvorledes vi skulde kunne forlade det Princip at begynde Mejnningen saa tidlig, at den kan endes, inden Sæden bliver overmoden, thi enhver praktisk Mand veed, hvilken Indflydelse blot 2 Dages stærkt Solskin i Sommerens varmeste Tid kan have paa Bygget, og at netop denne Kornart er udsat for de største Tab, dels ved Mejnningen og dels ved stærk Blæst, naar den er stærk moden.
